ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Α1.

Η Μαργαρίτα Βεργολιά στο άρθρο της εξετάζει τα αίτια της υπογεννητικότητας, η οποία πρωταρχικά συνδέθηκε με το υψηλό κόστος ζωής και στέγασης, την εργασιακή ανασφάλεια, την απουσία κρατικής στήριξης, αλλά και την αδυναμία σύζευξης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Σήμερα, όμως, η υπογεννητικότητα επηρεάζεται από το υπαρξιακό άγχος των νέων, το οικολογικό πρόβλημα, την οικονομική αστάθεια και τις ψηφιακές κοινωνικές ανισότητες, ενώ τα έξυπνα τηλέφωνα έχουν αλλάξει τα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας. Έτσι, οι μη ρεαλιστικές προσδοκίες επιφέρουν τη δυσβάσταχτη μοναξιά, την κρίση σχέσεων αντρών και γυναικών, αλλά και τη γήρανση.

Β1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

Β2.

α) Πρόθεση της συντάκτριας στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 είναι να πληροφορήσει, να προβληματίσει και να πείσει τον αναγνώστη για την αρνητική επίδραση της γενικευμένης κρίσης, της ψηφιακής τεχνολογίας και της χρήσης smartphone στις σχέσεις των νέων και κατ΄ επέκταση στην όξυνση της δημογραφικής κρίσης. Προκειμένου

να εξυπηρετήσει την πρόθεση αυτή αναπτύσσει την παράγραφο με τη μέθοδο του αιτίου-αποτελέσματος. Ως αίτιο παρουσιάζεται η χρήση των smartphones («Έχουν αλλάξει…επιτυχίας»). Ως αποτελέσματα παρουσιάζονται η δημιουργία μη ρεαλιστικών προτύπων για τις ανθρώπινες σχέσεις, την εμφάνιση και την επιτυχία («Έτσι…προσδοκίες») και η αύξηση της μοναξιάς, της απομόνωσης και της ψυχολογικής δυσφορίας («αυξάνουν…ψυχολογικής δυσφορίας»). Με τον τρόπο αυτό προσδίδεται στο κείμενο σαφήνεια και ακρίβεια και συνδέονται οι έννοιες με σχέση αιτίου-αιτιατού.

β)

γιατί: δηλώνει **αιτιολόγηση**, καθώς ο συντάκτης αιτιολογεί την άποψή του ότι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις περί ηλικιών δεν ισχύουν απόλυτα και για τις δύο ηλικιακές ομάδες (νέοι-τρίτη ηλικία), αφού υπάρχουν και πολλοί νέοι που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά ασυμβίβαστα με την προοδευτική φύση τους, όπως ο συντηρητισμός, ο συμβιβασμός και η άρνηση της απαλλαγής από θέσφατες αντιλήψεις.

λοιπόν: δηλώνει **συμπέρασμα,** καθώς ο συντάκτης συμπεραίνει την ανάγκη ύπαρξης των δύο ηλικιακών ομάδων (νέων και τρίτης ηλικίας) με διατήρηση του σαφούς ηλικιακού κριτηρίου διαχωρισμού τους.

Β3.

- **ασύνδετο σχήμα**: στο συγκεκριμένο απόσπασμα αξιοποιείται το ασύνδετο σχήμα προκειμένου να παρουσιαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά που αποδίδονται συνήθως στους νέους, δηλαδή ότι είναι ριζοσπαστικοί, αγαπούν την πρόοδο και δεν συμβιβάζονται. Προσδίδεται, παράλληλα, στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, ο λόγος πυκνώνεται και αποκτά ταχύτητα, ενώ φορτίζεται συναισθηματικά ο αναγνώστης.
- **α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο («μπορούμε», «προσδιορίζομε»)**: αξιοποιείται από τον συντάκτη προκειμένου να δοθεί καθολικότητα στην άποψή του ότι υπάρχουν περιπτώσεις μετάθεσης τυπικών χαρακτηριστικών της μίας ηλικιακής ομάδας στην άλλη. Προσδίδεται, έτσι, στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, οικειότητα και το θέμα αντιμετωπίζεται από πομπό και δέκτη από την ίδια οπτική γωνία. Τέλος, καθώς το κείμενο ανήκει στο είδος του δοκιμίου το α΄

πληθυντικό πρόσωπο συμβάλλει στη διαχρονική πραγμάτευση του υπό εξέταση θέματος.

- **συνυποδήλωση/ μεταφορά («ανθρώπους καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός»):** η μεταφορά εδώ αποδίδει με ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα την τάση των νέων να ασπάζονται και να επιδιώκουν την πρόοδο καθώς και να κινούνται αποκλειστικά προς αυτή. Παράλληλα, δεδομένου ότι το κείμενο ανήκει στον κειμενικό τύπο του δοκιμίου η χρήση τη συνυποδηλωτικής γλώσσας στοχεύει στην αισθητική ικανοποίηση του αναγνώστη.

Γ1.

Στο ποίημα του Ανδρέα Εμπειρίκου «Ποιος ζει και ποιος πεθαίνει» το ποιητικό υποκείμενο, μέσα από έναν έντονα συμβολικό και λυρικό λόγο, καλεί τον αναγνώστη να αγωνιστεί στη ζωή του, για να γευτεί την πραγματική χαρά και ελευθερία. Μέσα από τις διαδοχικές και παραστατικές **προστακτικές** τον προτρέπει να «χτυπά» και να «πετάξει» τη θλίψη και τη δυστυχία από τη ζωή του και να αρνηθεί το «ξύδι» - τις πίκρες που τον περιβάλλουν. Έτσι, εκφράζει το επιτακτικό, αλλά και «γλυκό» χρέος του ανθρώπου - όπως αυτό αποτυπώνεται από τη **συνεχή επανάληψη** του δεοντικού «πρέπει» - να επιδιώξει την ευτυχία του μέσα από τις «κραυγές» ελευθερίας, όπως του γλάρου, αλλά και μέσα από το προσωπικό «γύμνωμα» απέναντι στο κόσμο. Και το κυριότερο: να σταθεί όρθιος απέναντι στον ήλιο και να «ανασάνει» μπροστά του, ώστε να αντλήσει δύναμη μέσα από το αναζωογονητικό φως του. Τότε, μέσω του έντονα γλαφυρού και υπερρεαλιστικού ποιητικού λόγου τον καλεί να «λυτρωθεί» από «τον οίστρο του βαρβάρου», δηλαδή να απελευθερωθεί από τις πρωτόπλαστες ζωτικές ανάγκες και να αγωνιστεί, για να αφήσει το αποτύπωμά του («πάτημα») στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Αναμφίβολα, το ποίημα γεμίζει με αισιοδοξία όλους εμάς που το διαβάζουμε. Οι προτροπές του με παρακινούν να προσεγγίσω την πραγματικότητα με διαφορετικό τρόπο. Να αποβάλω τη μιζέρια και τη θλίψη από την καθημερινότητά μου και να αγωνιστώ για ένα καλύτερο αύριο. Ένα αύριο που θα κυριαρχεί η ανθρωπιά, η ελπίδα και η χαρά.

Υπόλοιποι ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

Β΄ ενικό πρόσωπο (να χαρής)

Παρομοίωση (σαν βλύσμα)

Εικόνες (να στολιστής με αχάτη)

Αντίθεση (ξύδι - μέλι)

Δ1.

Δεδομένα: Ζούμε σε μια εποχή με διάχυτη αίσθηση μοναξιάς σε όλες τις ηλικιακές ομάδες

Ζητούμενο 1ο: Για ποιους λόγους αυξάνονται τα επίπεδα μοναξιάς στην εποχή μας;

Ζητούμενο 2ο: Με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να συνεργάζονται οι νέοι και οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών;

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο στη σχολική εφημερίδα, Τίτλος, α΄ πληθυντικό/ γ΄ ενικό και πληθυντικό πρόσωπο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

ΤΙΤΛΟΣ: *Ανθρώπινη επικοινωνία: αντίδοτο στη μοναξιά!*

Τον τελευταίο καιρό έρχονται στο φως της επικαιρότητας ολοένα και περισσότερα περιστατικά ατόμων κάθε ηλικίας που οδηγούνται σε πράξεις απελπισίας, γιατί βυθίστηκαν στη δίνη της μοναξιάς τους, χωρίς να έχουν κάποιο πρόσωπο φιλικό ή συγγενικό να τους βοηθήσει και να τους συντρέξει στη δύσκολη στιγμή. Αυτό θα έπρεπε να μας προβληματίσει όλους μας και να μας κάνει να αναρωτηθούμε για τους λόγους που η εποχή μας γεννά τόση μοναξιά και για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε εμείς οι νέοι να συνεργαστούμε με τα άτομα της τρίτης ηλικίας για να «ξορκίσουμε το κακό».

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ www.ekpedefsi.gr

Ζητούμενο 1ο:

- Η υπερεργασία, τα εξαντλητικά ωράρια των σύγχρονων εργαζομένων και η πολλαπλότητα των ρόλων που καλούνται να επιτελέσουν, στερούν τον ελεύθερο χρόνο και καθιστούν τους ανθρώπους μονάδες που αγωνίζονται να αντεπεξέλθουν στη φρενίτιδα της εποχής, βιώνοντας την απόλυτη μοναξιά.
- Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη και η εξάρτηση από τα smartphones έχουν μετασχηματίσει την ουσιαστική ανθρώπινη επαφή σε μία συμβιωτική σχεδόν σχέση μεταξύ ανθρώπων και συσκευών.
- Τα κοινωνικά δίκτυα, μέσω της αλληλεπίδρασης που προσφέρουν, υποκαθιστούν ανεπιτυχώς την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, οδηγώντας τους σε κοινωνική απόσυρση.
- Η τεχνητή νοημοσύνη, στην οποία καταφεύγουν οι νέοι σήμερα, προκειμένου να λάβουν συμβουλές και άμεσες απαντήσεις στα ερωτήματά τους, άκοπα και αυτοματοποιημένα, έχει σταδιακά αποδυναμώσει την αξία του φίλου, βυθίζοντάς τους στη μοναξιά.
- Τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, το ολοένα και αυξανόμενο κόστος ζωής και η εργασιακή επισφάλεια, έχουν καταστήσει τον σύγχρονο άνθρωπο έρμαιο του επιβιωτισμού χωρίς καμία διάθεση συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.
- Τα σύγχρονα πρότυπα, που προωθούν την πλασματική επιτυχία και το εύκολο χρήμα, οδηγούν τους αποδέκτες αυτών σε ματαίωση, ωθώντας τους στην απομόνωση κι απομακρύνοντάς τους από την όποια προσπάθεια κοινωνικοποίησης.
- Ο εγκλεισμός της κοινότητας, λόγω της πανδημίας που ξέσπασε το 2019, εξοικείωσε τους ανθρώπους με την απουσία των συναναστροφών και τη μοναξιά.

Ζητούμενο 2ο:

- Επιστροφή των νέων στις ρίζες τους, στους μεγαλύτερους ηλικιακά συγγενείς τους, με σκοπό να τους αφουγκραστούν και να τους συμβουλευτούν για τις προκλήσεις της σύγχρονης ζωής.

- Ενίσχυση του διαγενεακού διαλόγου, με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος γενεών και την εξάλειψη του ηλικιακού ρατσισμού.
- Στροφή των νέων στο πολιτισμικό έργο και την παρακαταθήκη που τους κληροδότησαν οι εκπρόσωποι των προηγούμενων γενεών.
- Συμμετοχή τόσο των νέων όσο και των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας σε κοινές δράσεις στο πλαίσιο του Δήμου, αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας.
- Οργάνωση και συντονισμός επισκέψεων των σχολείων σε κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων, με στόχο τη δημιουργία δεσμών μεταξύ τους, αλλά και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Η συνεργασία λοιπόν μεταξύ των γενεών είναι η απάντηση στο πρόβλημα των σύγχρονων διανθρώπινων σχέσεων και σε αυτή την κατεύθυνση θα έπρεπε ενδεχομένως να προσανατολιστούμε ως κοινωνία. Πρέπει να πολεμήσουμε το «τέρας της μοναξιάς» γρήγορα και αποτελεσματικά, ώστε να μπορέσουμε να προχωρήσουμε χωρίς βαρίδια στον δρόμο της προόδου και της εξέλιξης σε όλα τα επίπεδα!

Σχόλιο για τα θέματα των πανελλαδικών εξετάσεων 2026

Τα φετινά θέματα των πανελλαδικών εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας κρίνονται βατά και μέσα στα πλαίσια της διδαχθείσας ύλης. Ειδικότερα:

- Τα κείμενα ήταν κατανοητά και προσιτά τόσο ως προς το περιεχόμενό τους όσο και ως προς τη γλώσσα και το ύφος τους.
- Τα θέματα Β ήταν σαφώς διατυπωμένα, χωρίς αμφιλεγόμενα σημεία και απόλυτα σύμφωνα με τη διδαχθείσα θεωρία. Μοναδικό σημείο όπου ενδεχομένως μπορεί να χρειαστεί περαιτέρω διευκρίνιση από την επιτροπή εξετάσεων και τα βαθμολογικά

κέντρα είναι ο καθορισμός του αιτίου στην ερώτηση Β2α, καθώς πολλοί μαθητές έχουν δώσει ως αίτιο και τη δεύτερη περίοδο της παραγράφου, θεωρώντας ως αποτέλεσμα την τρίτη περίοδο. Ενδεχομένως θα έπρεπε να θεωρηθεί σωστή η απάντησή τους, αφού πράγματι υπάρχει διαδοχική καταγραφή αιτίων κι αποτελεσμάτων.

- Το θέμα Γ ήταν επίσης βατό, παρά το υπερρεαλιστικό ύφος, καθώς βοηθούσε σημαντικά το εισαγωγικό σημείωμα και οι ερμηνείες των άγνωστων λέξεων και φράσεων.
- Τέλος το θέμα Δ περιλαμβάνει πολλές θεματικές ενότητες, από τις οποίες οι μαθητές θα μπορούσαν να αντλήσουν επιχειρήματα με επιτυχία (Διανθρώπινες σχέσεις, Τρίτη ηλικία, Χάσμα Γενεών, ΜΚΔ κ.ά.)

Οι μαθητές του φροντιστηρίου μας ήταν απόλυτα προετοιμασμένοι για τα παραπάνω θέματα. Συγκεκριμένα:

- Στο προσομοιωτικό διαγώνισμα του Νοεμβρίου (29/11/2025) εξετάστηκαν ακριβώς στο ίδιο θέμα (Συνεργασία νέων και ηλικιωμένων στα πλαίσια της επίτευξης καλύτερων διανθρώπινων σχέσεων)
- Η θεωρία στην οποία εξετάστηκαν στα θέματα Β βρίσκεται στο φροντιστηριακό βιβλίο «Νεοελληνική γλώσσα Γ΄ Λυκείου, Τεύχος α΄» και οι μαθητές ήταν απόλυτα εξοικειωμένοι με την εφαρμογή της σε αντίστοιχες ασκήσεις στο φροντιστηριακό βιβλίο «Νεοελληνική γλώσσα Γ΄ Λυκείου, Τεύχος β΄».
- Ως προς τη λογοτεχνία, οι μαθητές μας είχαν ασκηθεί σε αντίστοιχα ποιήματα από το βιβλίο Λογοτεχνίας Γ΄ Λυκείου.
- Τέλος για το θέμα Δ οι μαθητές μας μπορούσαν να αντλήσουν υλικό από τις αντίστοιχες θεματικές ενότητες του φροντιστηριακού τεύχους «Λεξικό Εννοιών».